

Ea Energianalyse a/s
Frederiksholms Kanal 1, 1.
1220 København K
6. juli 2009

Til
Peter Bach, Energistyrelsen

Elsparefondens brev til Klima- og Energiministeriet

Bestyrelsesformand Steen Gede, Elsparefonden, har i brev af 26. juni 2009 til Klima- og Energiministeriet fremkommet med kritiske kommentarer til den evaluering af samtlige danske energispareaktiviteter, som et konsortium bestående af Ea Energianalyse, Niras, RUC og 4-fact gennemførte for Energistyrelsen i perioden maj til december 2008. Evalueringen blev offentliggjort af Energistyrelsen 23. december 2008.

Steen Gades brev er bilagt et notat "Evaluering af Danmarks energispare indsats", dateret 26. juni 2009, som uddyber brevets kritiske bemærkninger.

I forbindelse med evalueringen blev der gennemført en række møder med de forskellige aktører, herunder også Elsparefondens sekretariat. Møderne med Elsparefonden viste, at der var ret forskellige opfattelser af vurderingsmetoder og fortolkning af analyseresultater. For at afspejle dette valgte konsortiet, at omtale dette direkte i evalueringen, se Elsparefondens udtalelse af 11. december 2008 (se Teknisk bilag B3, side 25).

Energistyrelsen har 30.6.2009 bedt os om at kommentere brevet og notatet.

Som vi læser notatet er det en klage over forhold om Elsparefonden, som *ikke* har fundet plads i sammenfatningen i hovedrapporten. Vi finder det på denne baggrund relevant at nævne de emner, som fandt vej til sammenfatningen (side 7 og 8):

- En væsentlig kritik af de tidligere evalueringer af Elsparefonden. I forhold til en vurdering af Elsparefondens *additionelle* effekt, så er flere af evalueringerne svage. Fx medregnes elbesparelsen fra de huse, der har konverteret fra elvarme, i 20 år fra konverteringstidspunktet. Da en række huse på et tidspunkt ville skifte, så vurderer vi, at dette overvurderer besparelsen med en faktor to. Til illustration kan nævnes, at der også før Elsparefondens aktiviteter var et fald i brugen af elvarme (se evalueringens bilagsrapport side 37). Observationer i retning af overvurdering af effekten af Elsparefondens additionelle effekt gælder også en række af Elsparefondens øvrige evalueringer.
- Spørgsmål om det hensigtsmæssige i en konstruktion, hvor Elsparefonden alene må arbejde i forhold til elbesparelser og kun inden for husholdninger og det offentlige. Elektricitet er underlagt

CO₂-kvoterne og de to sektorer er de, som betaler de højeste energiafgifter. Det er i evalueringen dokumenteret, at der findes store og meget rentable besparelser inden for service og industri. Ligeledes kan man stille spørgsmål ved det hensigtsmæssige i, at Elsparefondens råderum er begrænset til at kunne henvende sig til en målgruppe alene med råd om en del af energiforbruget.

Vi finder, at de to ovenstående punkter er væsentlige og veldokumenterede. I vedlagte bilag har vi holdt Elsparefondens kritik op imod evalueringen.

Evalueringen indeholder både punkter med positiv omtale af Elsparefonden og punkter med kritik. Vi finder at evalueringen samlet set er afbalanceret i forhold til Elsparefonden virke.

Vi står til rådighed for yderligere oplysninger.

Med venlig hilsen

Mikael Togeby

Gennemgang af Elsparefondens kritikpunkter

Elsparefonden: Vurdering baseret på spinkelt grundlag og nogle få interviews:

- Vurderingen af effekten af Elsparefondens aktiviteter er baseret på et meget spinkelt grundlag (nogle få telefoninterviews og en række antagelser).

Evalueringsens sammenfatning nævner imidlertid, at det er relativt sjældent, at fonden anvendes i forbindelse med konkrete spareprojekter (fx i det offentlige) eller køb af udstyr (fx køb af tørretumblere).

Denne konklusion er baseret på nogle få telefon interviews. Dertil kommer, at Elsparefonden ikke har gennemført kampagner rettet mod udskifning af tørretumblere dels for ikke at skabe behov for brug af tørretumblere (i stedet for brug af tørresnor) og dels fordi, der ikke var økonomisk attraktive energieffektive tørretumblere på markedet. Disse forhold kunne evaluator have undersøgt og nævnt.

Elsparefonden nævner, at vi baserer vores vurderinger på "få telefoninterview". Vi kan oplyse, at vi bl.a. gennemførte interview med 170 købere af tørretumblere, 500 husejere med elvarme, 500 ældre huse på landet og 100 offentlige enheder. Vi finder antallet tilstrækkeligt til formålet.

Bilagsrapport s. 5-6: "Den anvendte arbejdsmetode er præget af den kendsgerning, at der kun har været 7 måneder til at udføre arbejdet. Evalueringen har således i vid udstrækning taget udgangspunkt i en gennemgang af eksisterende litteratur, databaser og tidligere evalueringer – såkaldt "desktop research" – kombineret med dialog med relevante aktører. Eksisterende information er derudover suppleret med indsamling af ny empiri som kunne supplere disse med kritisk information og et helhedsperspektiv, således at evalueringsarbejdet gav størst muligt udbytte i forhold til målet for opgaven."

Eftersom køl/frys markedets udvikling og Elsparefondens indsats på dette område er belyst i forskellige tidligere evalueringer, har vi i den foreliggende evaluering valgt at opbygge ny empiri ved at se nærmere på tørretumbler-markedet. Her er salget voksende (på trods af at det mest energirigtige er en tørresnor eller tørrekælder/-loft), udvalget af energieffektive produkter begrænset, og EU-mærkningen efter vores vurdering ikke tilstrækkelig differentieret. Det er således et marked', som med fordel vil kunne flyttes vha. virkemidler såsom Elsparefondens markedstransformationsaktiviteter og dynamiske Elsparemærke.

Elsparefonden: Markedstransformation og A-pumper

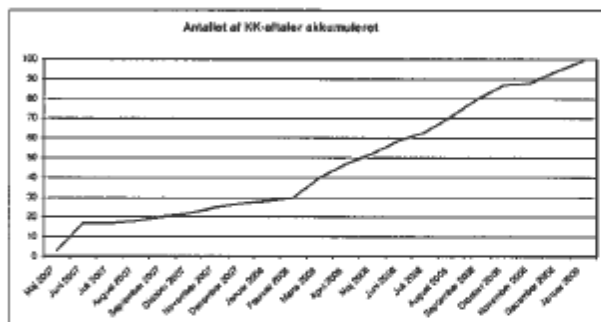
Evalueringsens sammenfatning nævner imidlertid intet om emnet.

Hovedrapport s. 37: "Tilsvarende er det med Elsparefondens medvirken lykkedes at flytte markedet for energieffektive cirkulationspumper."

Hovedrapport s. 39: "Kampagnen for energispare-cirkulationspumper har med succes flyttet et område som ellers må betegnes som vanskeligt at formidle."

Elsparefonden: Kurveknækker-aftaler

Efterspørgslen efter at indgå Kurveknækkeraftaler har været stor, som det fremgår af nedenstående kurve.

Evalueringens sammenfatning nævner imidlertid intet om emnet men blot, som nævnt ovenfor, at det er relativt sjældent, at fonden anvendes i forbindelse med konkrete spareprojekter (fx i det offentlige) eller køb af udstyr (fx køb af tørretumblere).

Hovedrapport s. 37: "Inden for det offentlige har Elsparefonden fx produceret indkøbsguider og har indgået kurveknækker-aftaler med 82 offentlige enheder (3. november 2008), som hver sætter sig ambitiøse mål. Som et eksempel sigter Samsø kommune mod et fald i elforbruget på 10% i løbet af fire år. Et vigtigt element i kurveknækker-aftalerne er at engagere den politiske og administrative ledelse, således at energibesparelserne bliver prioriteret. Det er for tidligt at vurdere den additionelle effekt af disse aftaler. Blandt de 53 interviewede statslige kontorer har fire været medlem af A-klubben og er gået videre til kurveknækker-aftale. En sammenligning med kontorernes el- og varmekonsumsdata for perioden 2003-2007 (indrapporteret til EIS) viser, at disse fire ikke har et lavere forbrugsniveau eller en stærkere nedadgående trend i forbruget end de øvrige kontorer i gennemsnit.

Baseret på interview med 100 offentlige enheder kan det vurderes, at ca. to tredjedele af de statslige (kontorer) og ca. en femtedel af de kommunale enheder (skoler) har benyttet sig af et eller flere af Elsparefondens tilbud."

Hovedrapport s. 43: "Der er tegn på en begyndende fokus på energibesparelser i det offentlige hjulpet frem af Elsparefonden, energiselskaberne og direktiverne om energibesparelser. Fx har Elsparefonden indgået kurveknækker-aftaler med mere end 80 offentlige enheder."

Elsparefonden: Manglende forståelse for markedsbaserede virkemidler:

Begrænset forståelse for markedsbaserede virkemidler

Evalueringen vurderer desværre ikke i tilstrækkeligt omfang effekten af, at producenter og forhandlere direkte medvirker ved at flytte salget til mere energieffektivt udstyr jf. eksemplerne ovenfor. Elsparefonden har ved gentagne lejligheder i evalueringsprocessen peget på udbudssidens centrale rolle mht., hvilke produkter der kommer på markedet og bliver markedsført. Rapportens manglende beskrivelse heraf står i modsætning til omdrejningspunktet i den politiske aftale bag evalueringen, hvor fokus netop er at få udviklet markedsbaserede virkemidler, der gør brug af markedets aktører og dynamik.

Hovedrapport s. 16: ” Det er i analyser af virkemidler til fremme af energibesparelser velkendt, at der kan forekomme gunstige effekter i form af *spill-over* eller *markedstransformation*. Omfattende energispareaktiviteter over for en målgruppe kan betyde, at effekten spredes til andre forbrugere. Dette kan fx ske ved, at butikkerne begynder at føre de mere effektive apparater, og at andre brugere dermed får mulighed for at købe dem.

Omfanget af sådanne spredningseffekter kan imidlertid være overordentlig vanskelige at dokumentere. I denne evaluering er det valgt alene at fokusere på de umiddelbare effekter, fx hos de forbrugere som er påvirket fx af rådgivning. ”

Hovedrapport s. 36: ” Aktiviteterne retter sig mod alle markedsaktører – forbrugere, producenter, forhandlere og installatører. Elsparefonden lægger stor vægt på aktivt at påvirke både efterspørgsel og udbud i markedet for elbesparelser i forventningen om at opnå en markant og vedvarende elspareeffekt. Udbudssiden motiveres til at spille med ved, at de får glæde af informations- og kampagneaktiviteter, tilskud, og mulighed for at produkter kan blive blåstemplet osv. Til gengæld stiller Elsparefonden krav til høj energieffektivitet, kvalitet, pris og god information.

Elsparefondens strategi er at fremstå som en synlig og handlekraftig aktør der ikke er konfliktsky i dialogen med markedets aktører, og som søger at fjerne de barrierer der begrænser udbredelsen af energieffektive løsninger. Brugen af offentlige medier er en essentiel del af Elsparefondens arbejdsmetode.

Som virkemiddel betragtet er Elsparefondens tilbud fokuseret på frivillige virkemidler til at skabe en markedstransformation. Den bagvedliggende præmis er, at udbudssiden har en meget stor indflydelse på forbrugernes valg. Hertil kommer en antagelse om, at hvis forbrugerne har tilstrækkelig information om energisparemuligheder og adgang til energirigtige løsninger, vil de i højere grad vælge disse. Det 'nye' – fx i forhold til elselskabernes tradition – er, at Elsparefonden via sin push pull-strategi særdeles aktivt inddrager udbudssiden, producenter, forhandlere, installatører m.v. i sine aktiviteter. Samtidig er fondens markedstiltag og informationsaktiviteter meget konkrete, og fx oplyser prislister og positivlister forbrugerne om, hvilke energirigtige produkter de forskellige forhandlere tilbyder og til hvilke priser.”

Elsparefonden: Ej regnet på effekt:

For det første har evaluatør ikke regnet på effekten af fondens indsats. Evaluatør har taget en fremskrivning af effekten af nogle tidligere kampagner, men ikke de generelle aktiviteter eller nye tiltag såsom kurveknaekkeraftalerne og Min Bolig mm. Hvad der er bemærkelsesværdigt er at evaluatør – uden reel begrundelse – har halveret ovennævnte fremskrivning af disse kampagners effekt.

Vurderingen er baseret på at effekten fx i forbindelse med elvarmekonverteringen og lavenergipærer ikke synes at afspejle udviklingen i referenceforløbet. Fx det forhold at det antages, at de kunder, hvor Elsparafonden har hjulpet med konvertering, ikke ville konvertere de følgende 20 år. Dette vurderer vi ikke er realistisk.

Elsparafonden: Ej taget højde for usikkerhed:

Evaluatør burde have fremhævet og taget højde for denne store usikkerhed i rapportens konklusioner og anbefalinger.

Hovedrapport s. 15: " Denne evaluering bidrager med en større indsigt i en række af omkostningselementerne, fx i forbindelse med energiselskabernes aktiviteter og energimærkningen af bygninger. For en række af de øvrige aktiviteter er datagrundlaget for at beregne omkostningseffektiviteten *meget usikkert*. For områder med usikre data er der taget udgangspunkt i Energistyrelsens antagelser, og disse er korrigeret og opdateret efter bedste skøn."

Hovedrapport s. 29: " På baggrund af en række kilder er den samlede økonomi af energiselskabernes aktivitet vurderet. Der er betydelig usikkerhed i opgørelsen, men resultatet er robust."

Bilagsrapport s. 131: " For Elsparafonden, apparatmærkning og -normer samt kravene til det offentlige er det meget vanskeligt at estimere, hvad effekten af indsatsen er, herunder især hvad den additionelle effekt er. Tages der udgangspunkt i baggrundsrapportens opstillede målsætninger vil effekten fra Elsparafonden svare til at husholdningernes elforbrug ville være ca. 10% lavere uden Elsparafondens aktiviteter. Bl.a. indgår hele effekten fra elvarmekonverteringen i boliger over de seneste 20 år. Vi vurderer, at denne effekt er overvurderet, men det er svært at estimere hvad den reelle additionelle effekt er. Vi anslår skønsmæssigt at et bedre bud på additionaliten er 50%. Det skal understreges, at der ikke er tale om et empirisk underbygget estimat, som det er tilfældet for energiselskaberne og energimærkning af bygninger, men en skønsmæssig vurdering."

Bilagsrapport s. 142: "Resultaternes afhængighed af effekt, levetid og rente vises for alle ordningerne.

I Figur 41 er effekten hhv. halveret og fordoblet. Der er ikke tilsvarende ændret i brugeromkostningerne. Energimærkning af bygninger fremgår ikke af figuren, da selv en fordobling af effekten ikke bringer den i nærheden af at være samfundsøkonomisk rentabel. En halvering af effekten betyder at alle ordninger undtagen aftaleordningen bliver samfundsøkonomisk urentable. "

Bilagsrapport s. 143-144: "Generelt må det understreges, at beregningerne for omkostningseffektiviteten for de fleste af ordningerne er baseret på et yderst spinkelt grundlag og i stort omfang baseret på skønsmæssige overslag.

Energiselskabernes spareindsats er den bedst dokumenterede ordning og her tyder resultaterne på, at det er en omkostningseffektiv ordning. Ordningen tipper til at blive samfundsøkonomisk urentabel, når levetiden når ned på 5 år.

For energimærkning af bygninger som også er rimelig veldokumenteret viser beregningerne, at ordningen er urentabel ud fra en samfundsøkonomisk betragtning, og at det er et robust resultat.

De øvrige ordninger ser på baggrund af de valgte forudsætninger ud til at være omkostningseffektive ud fra et samfundsøkonomisk perspektiv, men her er grundlaget som nævnt spinkelt, og derfor er resultaterne behæftet med stor usikkerhed."